

ները ջրին մէջ մտնելով՝ ձկները մէջերնին կառնեն, և կամաց կամաց կըրոր պզտիկցընելով դէպ 'ի ծովեզերքը կըբըշեն ու ետքը կըբռնեն:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Հոգեմբեր ամսան մէջ երկրագործին ու պարտիպանին ընելիք:

Եւ ամսուս մէջ պէտք է նայիլ որ ամէն տեսակ պտուղները քաղուին ու արմտիքները հնձուին, ինչպէս խաղողը, տանձը, խնձորը, շագանակը՝, նմանապէս կաղամախի և ուրիշ վայրի ծառերուն պտուղները՝ խոզերուն տալու համար. մասնաւոր կերպով հոգ տանելու է որ գինիները աս ամսուան մէջ շինուին լմննան: Եւ մէն արտի հողերուն մէջ պէտք է պարատու թիւն՝ կիր ու անտառի սև հող խառնել՝ արտերը խորունկ հերկելով, ետքը անոնց մէջ ցանելու է աշնան ցորենն ու գարին: Եւ պտղատու ծառերն որ չոր տեղ կուզեն՝ աս ամսուս մէջ կրնան տնկուիլ. իսկ անոնք որ թաց տեղ կուզեն՝ պէտք է սպասել որ ձմեռուան վերջերը տնկուին: Եւ առերէն թափթըփած տերևները ժողվելու ու պահելու է. ասոնցմով կրնաս կանգառներուն՝ և ուրիշ բոյսերուն վրան ծածկել որ ձմեռուան ցրտէն չփասուին. նաև կրնաս պարատու թեան պէս արտերու հողին մէջ խառնել: Եւ ամսուս վերջերը աղէկ օգերուն կրնաս յօտել՝ խնձորի ու տանձի ծառերը. կրնաս նաև տընկել պտուղներու կուտերը, բայց աս բանիս համար պէտք է ընտրել պարատ հող, ու օգոստոս ամսէն՝ ի վեր անիկայ պատրաստելու է. բաց 'ի ընկուզէն ու շագանակէն ու մէկ քանի

այսպիսի կուտերէն որ մուկերը կըրնան ուտել, ուրիշ ամէն տեսակ կուտ կրնաս տնկել:

Եւ մէնէն աւելի հոգ պէտք է ընել կենդանեաց վրայ, մանաւանդ ձիերուն, կովերուն ու ոչխարներուն. կամաց կամաց զիրենք ախոռն ու փարախը քաշելու է, ու նայելու է որ կենդանեաց շատու թեանը համեմատ առատ խոտ գտնուի. և թէ որ մէջերնին պակասաւոր մը կայ՝ մորթելու է. առջի բերան մէկէն չոր խոտ պէտք չէ տալ, հապա կանաչ խոտը չորի հետ խառնելով, որպէս զի կամաց կամաց վարժին. վասն զի շատ փնասակար է կենդանեաց՝ կանաչ խոտէն ետքը մէկէն չոր խոտ ուտելը: Եւ կրա գործները հինգ կանոն կուտան կենդանիները կերակրելու համար. Եւ առջին, ամէն կենդանեաց ան կերակուրը տալ՝ որ իրեն յարմար է: Եւ երրորդ, որչափ որ դժուարամարս է կերակուրը՝ այնչափ քիչ տալ, ու որչափ որ դիւրամարս՝ այնչափ շատ: Եւ երրորդ, ոչ այնչափ ջրի և ոչ այնչափ թաց ըլլայ կերածին, հապա միջակ: Եւ երրորդ, պէտք է խոտերը անանկ մէկմէկու հետ բաղադրել որ սննդաւոր հիւթերնին աւելնայ: Եւ հինգերորդ, կենդանեաց կերակուրը մէկէն պէտք չէ փոխել, կամ մէյմը շատ՝ մէյմը քիչ պէտք չէ տալ:

Կենդանեաց համար ամէնէն աղէկ կերակուրը խոտն է. բայց ասիկայ քիչ կը պարարտացընէ ու քիչ կաթ կըբերէ. ընդհանրապէս չոր խոտին հետ անոր կէսին չափ ջրի բան մը խառնելու աւելի շահաւոր է:

Յարդը՝ թէ որ չափով գործածուի՝ շատ օգտակար է. բայց աւելի ուրիշ խոտի հետ խառնելով կըգործածուի. և մանր ջարդելով խառնածը աւելի աղէկ է: Եւ երմանիայի ընդհանուր սովորութիւնն է որ ջարդած յարդը վարսակով՝ կըխառնեն, և աս խառնուրդը գարիէն աւելի սը-

նընդարար է : Ամէնէն աղէկ յարդը
ընդեղէններուն է , ինչպէս ոլոռի-
նը , սիսեռինը , ոսպինը և այլն . անկէ
ետքը ամառուան արմտիքներունը ,
յետոյ ձմեռուան արմտիքներունը :

Յարդը որչափ որ հիննայ՝ իրեն
սննդարարութիւնը կրկորսընցընէ , և
հնձուելէն ետքը ինչուան իրեք չորս
ամիս աղէկ կրմնայ : Ըստ տեսակ
ծառերու տերեւն ալ երբոր օգոստոսի
մէջ փրցընես ու չորցընես , խոտի տե-
ղը քիչ մը կրնան բռնել , մանաւանդ
ոչխարներուն համար :

Հում կամ եփած գետնախնձորն՝
ալ անասնոց համար շատ աղէկ է .
մանաւանդ թէ որ չոր խոտի հետ
խառնես ու տաս . վասն զի գետնա-
խնձորին ծանրութեան կէսը սննդա-
րար հիւթ է : Ղախդեղին հիւթը
աւելի քիչ է քան զգետնախնձորինը ,
բայց առջինը աւելի առողջարար է ,
և անասունները ասիկայ շատ կը սի-
րեն . հոմն ալ որչափ ուտեն՝ իրենց
փնաս մը չըլլար . իսկ շողգամը ա-
մէն արմատներէն քիչ սնունդ կու-
տայ : Ըստ օգտակար բան է տաք
ջրի մէջ խաշած խոտ տալը :

Հոկտեմբերի մէջ ծախելու է նաև
գիրցուցած եզները , և ուրիշ գնելու
է . բայց գնելու ատեն շատ զգուշու-
թիւն պէտք է . առաջին , նայելու է որ
գնած եզդ ոչ ծեր ըլլայ , ոչ ալ շատ
պզտիկ . երկրորդ , շատ վատոյժ
չըլլայ ու հիւանդութիւն չունենայ ,
մանաւանդ լերդի : Անդանույ մը
առողջ ըլլալը իրեն աչքին վառվռուն
ըլլալէն , սրտին կանոնաւոր զարնուած-
քէն , մորթին փայլունութենէն ու
կաշին կակղութենէն կիմացուի :
Երրորդ , գիրնալու յարմար կենդա-
նւոյն մարմինը երկայն ու լայն կըլլայ ,
գլուխն ու ոսկորները պզտիկ , ոտու-
ները կարճ , մորթը թոյլ ու կակուղ ,
դունչը լայն , եղջիւրները ճերմակ :

Նաղիկ պահողը պէտք է աս ամ-
սուս մէջ մեխակներուն տաշտաթաղ

ըրած ճիւղերը բաժնէ , ու ծաղկանո-
ցի կամ ածուներու մէջ զատ զատ
տնկէ . կաղաթոյսերուն սոխերը նորէն
թաղէ . նմանապէս դիմացկուն ար-
մատով բոյսերն ալ բաժնէ : Անան
ծաղկներուն հունտերը ժողվէ , և
արեւուն մէջ աղէկ մը չորցընելէն ետ-
քը զատ զատ թղթի կամ տուփի մէջ
պահէ՝ անունները վրան գրելով . ջեր-
մանոցները պատրաստէ , որպէս զի
կամաց կամաց ցուրտի չդիմացող բոյ-
սերը ներս առնէ :

ՏՆԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Արեւիկեղէնը երկար արէն պահելու հարկ :

ԲՆԱԿԱՆ է որ մարդ տարւոյն ամէն
եղանակներուն մէջ ուզած կերա-
կրեղէնը փափաքի ունենալ , մանա-
ւանդ ծովով ճամբայ ընողները : Ա-
ռանց շաքարի ու աղի՝ կերակրեղէն
պահելու հնարքներուն մէջ ամէնէն
աղէկը Ափեր՝ անունով գաղղիացիին
գիւտն է , որով ուտելիքները թէ եր-
կայն ատեն կը դիմանան և թէ թարմ
կրմնան . ինչպէս որ շատ մարդ փոր-
ձեր է , ու հիմա Վաղղիային մէջ ալ՝
դրսի երկիրներ ալ խիստ անուանի է :

Յայտնի է որ թէ մսեղէն և թէ
խոտեղէն բաները որչափ աւելի տաք
կամ պաղ , ու չոր կամ խոնաւ ըլ-
լան , այնչափ ուշ կամ շուտ կաւրը-
ւին ու չեն ուտուիր . աս ըսել է թէ
օդը մեծ ազդեցութիւն ունի կերա-
կրեղէններուն վրայ . ուրեմն ամէն
բանէ աւելի նայելու է որ պահուե-
լու կերակուրը օդին հետ հաղորդու-
թիւն չունենայ : Այս սկզբունքով Ա-
փերին հնարքը աս է , որ կերակուրը
ամանի մը մէջ կը դնէ ու բերանը ա-
ղէկ մը կը գոցէ՝ որ ներսը ամենաւին
օդ չմտնէ , և ամանը կրնայի որ ա-
պակիէ կամ երկաթի թիթեղէ՝ ըլ-